

TOBAKSFAKTA

ÖBEROENDE TANKESMEDIA

KORTFAKTA

JANUARI 2017

Nya regler om smaker i tobak

Den 20 maj infördes i Sverige och övriga EU-länder nya regler som ska minska användningen av smaktillsatser i tobak. Reglerna förbjuder vad som kallas ”karaktäristisk smak”. Med detta avses tillsatser med en doft och smak som är av annan karaktär än ren tobaksdoft och tobakssmak. De nya smaktillsatsreglerna gäller inte snus. EU har överlåtit till Sverige att själv bestämma om liknande regler ska införas för snus. Ännu finns dock inga förslag om regler om smaker i snus.

Lagar mot smaktillsatser i tobaksprodukter har redan tidigare införts i ett flertal länder, som därmed uppfyllt ett viktigt krav i WHO:s ramkonvention om tobakskontroll, tobakskonventionen. Både Sverige och EU är anslutna till tobakskonventionen. Smakbestämmelserna är en av flera insatser för att framför allt minska rekryteringen av nya tobaksanvändare (barn och unga vuxna) och för att förbättra folkhälsan.

Tobaksindustrin har alltsedan 1970-talet utvecklat ett avancerat system för att tillföra smakämnen i tobaken. Tillverkarna har även me-

toder för att via filter, cigarettpapper och förpackningar förstärka nikotinets effekter och dämpa tobakslukten. Allt för att göra tobaken smakligare och attraktivare. Smaktillsatserna används i såväl cigaretter som snus.

Vad menas med karaktäristiska smaker i tobak?

I Folkhälsomyndighetens föreskrifter definieras karaktäristisk smak som tydligt märkbar doft eller smak av annat än just tobak på grund av att man tillsatt en eller flera smakämnen, som t.ex. kan vara frukt, kryddor, örter, alkohol, karamell, mentol eller vanilj.

Förbudet är ännu inte genomfört i praktiken, men när smaktillsatsförbudet ska genomföras i Sverige och övriga EU-länder kommer sannolikt åsikterna ibland att gå isär om vad som är en karaktäristisk smak. För att lösa sådana frågor och vägleda medlemsländerna praktiskt inrättas en EU-övergripande expertpanel. Panelen ska ha sex experter/medlemmar som ska sitta i max fem år och ha specialkunskap om och erfaren-

Tobaksbolagen använder butiker som reklamplats. Foto: Lena Sjöberg.

het av hur människor registrerar och upplever smaker och dofter samt även ha kunskap om såväl kemisk analys som statistik.

Lagen om smaker i tobak har några undantag. Försäljning kan tillåtas för vissa smaker fram till år 2020. Det gäller t.ex. mentol som är det mest använda smakämnet. Mentol underlättar inandningen av röken och gör det därför mer lockande för ungdomar att börja röka (se nedan).

Varför tillsätter tobaksindustrin smaktillsatser i tobak?

Smaktillsatserna används framför allt för att locka barn och andra nya konsumenter att börja testa tobak. Undersökningar av den amerikanska

myndigheten FDA, Food and Drug Administration, visar att 23 procent av tillfrågade rökande 17-åringar rökte smaksatta cigaretter jämfört med bara 7 procent bland rökare över 25 år. Det kan vara smaker som vanilj, lakrits, choklad, en rad olika frukter, kryddor eller honung. I många fall används kombinationer av tillsatser. Ett exempel är ammoniak som frisätter mer nikotin och därför ger en kraftigare kick hos rökaren. I kombination med tillsatt socker blir dessutom röken mindre irriterande. Kakao tillsätts både för att det smakar bra och för att det innehåller ett ämne som vidgar luftvägarna så att röken tränger längre ner i lungorna och kroppen exponeras för mer nikotin – och tjära.

Smaker från saluhall i Stockholm. Foto: Antonina Eriksson.

Många, men inte alla, i vårt land känner till att smaktillsatser i tobak gör det lättare för barn och unga vuxna att börja röka eller snusa. Drygt sex av tio håller med om detta i en undersökning som nyligen genomfördes på uppdrag av Tobaksfakta. Samtidigt är närmare fyra av tio osäkra på hur smaktillsatser påverkar användningen av tobak. Därför är det viktigt att ta fram fakta och information om såväl smaktillsatser som Sveriges och EU:s nya regler.

Smaktillsatser kan öka risken med tobaksbruk även genom att de – liksom övriga ämnen i tobaksprodukterna – vid upphettning kan ge andra och eventuellt skadigare effekter än vid normal temperatur.

Vad menas med "klick-cigarett"?

Så kallade klick-cigarett tillför smaktillsatser på ett mycket sofistikerat sätt. I dessa cigaretter finns det kapslar med smak, mestadels mentol, i cigarettfiltret. När rökaren krossar

kapseln förstärks en redan befintlig mentolsmak eller också förändras smakupplevelsen kraftigt från en mer neutral smak.

Källor

WHO:s tobakskonvention, riktlinjer till artiklarna 9 och 10, nedladdade från http://www.who.int/fctc/guidelines/adopted/article_9and10/en/

EU:s tobaksprodukt direktiv, nedladdat från http://ec.europa.eu/health/sites/health/files/tobacco/docs/dir_201440_sv.pdf

Tobaksfakta – oberoende tankesmedja: Fakta och myter om smaktillsatser i tobak. Nedladdat 2016-12-23 från <http://www.tobaksfakta.se/wp-content/uploads/2016/05/Om-smaktillsatser.2016.pdf>

ASH & Imperial Cancer Research Fund, England: Tobacco Additives. Nedladdat 2016-12-23 från http://www.ash.org.uk/files/documents/ASH_623.pdf

Deutsches Krebsforschungszentrum: Additives in tobacco products. Nedladdat 2016-12-23 från https://www.dkfz.de/de/tabakkontrolle/download/PITOC/PITOC_Additives_in_Tobacco_Products_Report.pdf

Folkhälsomyndigheten
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/tobaksreglering/folkhalsomyndighetens-arbete/>
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/alkohol-narkotika-dopning-tobak-och-spel-andts/tobak/tobaksreglering/fragor-och-svar/#innehallsdeklaration>

*Smaker från saluball i Stockholm.
Foto: Antonina Eriksson.*